

Günün sənət söhbəti

Dəyişən fəsillər və ədəbi nəsillər

(əvvəli 8 və 9 fevral tarixli saylarımızda)

Kimin qayım poetik yaddaşı varsa, o, yüz yaşında da yeni nəşə deyəcək. Belinskinin sözlərini təsdiqləyəsi olsaq, “poeziya hər şeydən öncə poeziya olmalıdır”. Aşağıda oxuyacağınız ayrı-ayrı şeirlərdən gətirdiyim misallar, elə bilirəm, dediklərimə yetərli sübutdur:

...Bəlkə də, hiss edib qarşından gələn
Qışın soyuğunu, qışın qarını.
Qara tüstüsündə traktorların
İsidir qarğalar qanadlarını.

(*“Lövhə”*)

...Hamletin atası düşür yadıma
Adını deyimmi? Yaddaqalandı.
Oturub içimdə əlində güzgü
Kədərin gözüne güzgü salandı.

...Mən onun adına ümid deyirəm,
Mən onun adına çiçək... solmasın.
Mənə kölgəmdən də yaxın adam var,
Kölgəsi üstümdən əskik olmasın...

(*“Kölgə adam”*)

...Belə kor-koranə baxma arxaya,
Boylansan, pis olmaz, sağ-soluna da.
Babəkin qoluna güvənmək yetər,
Bir azca güc elə öz qoluna da!

(*“Babəkin qoluna tapınmaq yetər”*)

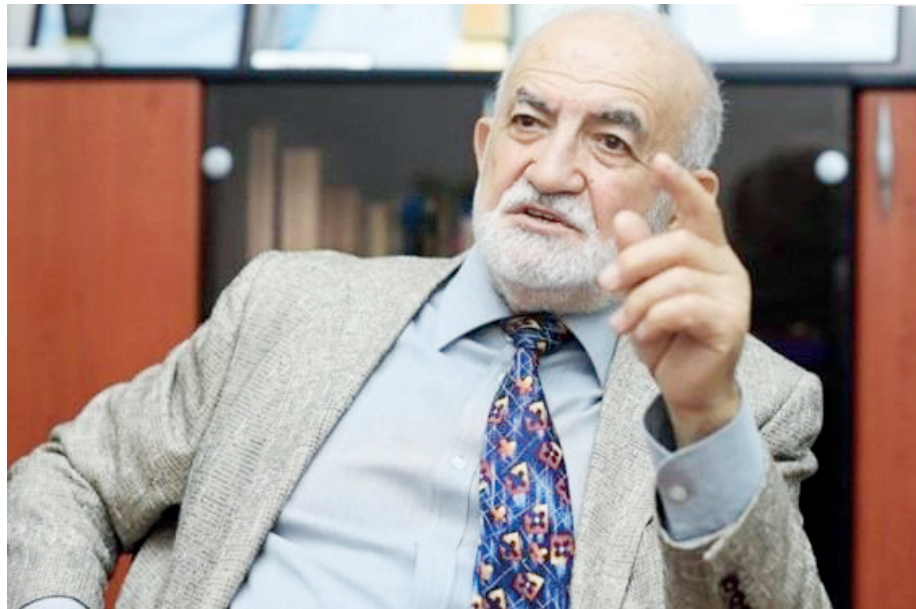
Nədən güllər, çiçəklər özgürcə zamanı
gələndə açıla bilir, nədən sular istədiyi
məkəndən çıxıb çağlaya bilir, amma bu
dünyanın düşüncə sahibi insan rejimlər
qəlibinə salınıb sıxılır, azadlıqları əllərindən
alınır? Nədən insan yaşadığı zamanın,
məkanın “nə deyərlər”indən, “necə deyərlər”
indən qurtula bilmir? Bunun günahını
harda, kimdə axtarmalı?

Üzü narın-narın tutulub göyün,
Qışın əlindədir qar azadlığı.
Əslə yaxasında qırx düymə-düymün,
Alınıb Kərəmin yar azadlığı...

Bir ana bətnindən üzlülüb gəlir
Körpə azadlığı – bir az ərköyün.
Bulud əmcəyindən süzülüb gəlir
Yağış azadlığı anamız göyün.

(*“Qışın əlindədir qar azadlığı”*)

Saz-söz mühitindən çıxıb qoşma əlhasasına
köklənib şeirlər yazan və hətta haqsız
ad-san qazananlar da yox deyil. Abbas
Tufarqanlının, Xəstə Qasımın, Ələsgərin
yaratdığı qəlibləri, qafiyə və rədləri pis
bir şəkildə istismar etməklə, yalnız sağ-solundakı
ümumi şablona uyğunlaşdırılmış
zövqləri, yaşadığın zamanı aldada bilər-

sən. Vəssalam! Forma, ritm, fikir, qafiyədə
yenilik arayışları olmayan şeirin gələcəklə
yaxından-uzaqdan bir bağlantısı olmaz. Və
alışılmış təkrar mızıltilarla keçici rəğbət
və şöhrət qazananların, əslində, özlərindən
sonra gələn təcrübəsiz ədəbi qüvvələrin
yollarını çəşdirmələrindən başqa bir xidmətləri
də yoxdur. Olmaz da!

Saz-söz, qoşma, gəraylı mühitindən
çıxmasına baxmayaraq, Akifin şeirlərində
məna ən çox xoş gələn bu şeirlərin arayış
çində olmasıdır:

Bu torpaq qan “içir”, batır günaha.
Əlində oğlunun qara kağızı,
Gözündə oğlunun ölüm sevinci
Bir ana üzünü tutur Allaha:
Bir söylə nə vaxtdan açar olubdur
Cənnət qapısına düşmənin gülləsi?

(*“Müharibə uğrunda mübarizə”*)

...O gün Sərdar Əsəd asdı özünü
Bir vaxt paltosunu asarmış belə.
...Özünü öldürən söz dəlisinin
Kim deyir qatili peşəkar deyil...

Və o şairin xanımını göz önünə gətir-
səniz, gördüyünüz mənzərədən qanınız
donar:

Sevirmiş, ondakı ürəyə bir bax –
Sevirmiş ərinin cəlladını da!”

(*“O gün Sərdar Əsəd...”*)

Akifin şeirlərinin fikir yükü bəzən yaz-
dığı misralara sığışmır. Cəmi üç misradan
ibarət olan aşağıdakı şeirə diqqətinizi çək-
mək istərdim:

Paltosuz çiyinlərimə qonan qar,
sən atlısan,
mən piyada.

(*“Piyada və atlı qar”*)

Əhmədgil istəsə də, pis şeirlər yazma-
mız, yazmağa haqqı da yoxdur, çünki özü
öz şeiri ilə pis şeirlərə gedən kəsə yolları
çoxdan bağlayıb:

...ilhamın pis vaxtına düşüb,
elə bil pis oğul
yaxşı bir atanın baxtına düşüb,
ilhamın aciz bir vaxtına düşüb
yaxşı şairlərin
pis şeirləri.
(*“Yaxşı şairlərin pis şeirləri”*)

Və beləcə, yaxşı şairlərin yaxşı şeir-
rinə misal olaraq yazımı A.Əhmədgilin
“Sənin adınadır” şeiri ilə tamamlamaq
istədim:

Qar.
Həsərinədən ağarar
papağımın da saçları.
Görüşə çıxmışam-
Sənin adınadır bu görüş.

Adını yazdığım qardan
qartopası hazırlayıb
tutmuşam
sağ əlimdə,-
sənin adınadır bu qartopu,-
adınla
özünü vurasiyam!

Gecikirsən,
əriyir
əlindən tutduğum qartopu da.
Barmaqlarımdan
yağış yağır torpağa-
Sənin adınadır bu yağış!

Sevgi yağışları yaz soraqlı,
hardasa əlində qartopu,
dizəcəm qar içində
dayanıb səni gözləyir bahar-
Sənin adınadır bu bahar!